14e JAARGANG — CURAÇAO DEN 20n FEBRUARI 1897. — N° 636

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50 voor elken regel fl 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,20.
Un anuncio di 1 té 7 regel fl. 0,50, ca la regel mas fl. 0,07½.

Curaçao, 19 Februari.

20 FEBRUARI.

Men zal ons wellicht beschuldigen van in herhaling te vallen, wanneer wij naar aanleiding van den datum, dien wij boven dit artikel plaatsten, het glorierijk bestuur gedenken van den thans regeerenden Paus, Leo XIII. Doch mocht er ook grond zijn tot die beschuldiging, er zijn dagen in de historie van den mensch zoowel als in die der wereld, die men niet onopgemerkt mag laten voorbijgaan.

Morgen, 20 Februari, de negentiende gedenkdag van de verheffing van Leo XIII tot Paus — wat al blijde en droevige herinneringen worden in het gemoed van den Katholiek door dien datum opgewekt! Wij, die in den loop der historische gebeurtenissen, bijzonder in de geschiedenis der Kerk, geen toeval aannemen, mogen het als een bijzondere bestiering der Voorzienigheid aanzien, dat onze XIXe eeuw is de eeuw der langdurige Pontificaten. Zondert men Pius VIII, die slechts weinig maanden en Leo XII, die weinig jaren regeerde, uit, dan hebben alle Pausen van deze eeuw — Pius VII, Gregorius XVI, Pius IX en Leo XIII — wat den duur van hun regeeringsjaren betreft, verre het gemiddelde overtroffen.

Een zegen meenen wij dit te mogen achten, inzonderheid als wij het oog slaan op onzen tegenwoordigen Paus Leo XIII. Op betrekkelijk reeds hoogen leeftijd tot den Stoel van Petrus geroepen, daarbij van schijnbaar hoogst teeder gestel en van zwakke gezondheid, mocht van dezen Paus naar menschelijke berekening niet verwacht worden, dat gedurende vele jaren het bestuur der Kerk aan zijne handen zou zijn toevertrouwd. Niettemin zien wij Leo XIII thans reeds het negentiende jaar van zijn Pontificaat voleindigen. De jaren schijnen op zijn gezondheid en krachten geen invloed gehad te hebben. Integendeel! Naarmate de last van den ouderdom, de drukkende zorgen voor de belangen der geheele menschheid, de kwellingen en vervolgingen, hem aangedaan, hooger stegen, in gelijke mate schijnen ook zijn zedelijke krachten te hebben toegenomen. Nog onverzwakt is de hand, die Leo XIII aan het roer heeft geslagen; nog staart zijn oog met jongelingsgeestdrift de banen der toekomst langs, welke hij voor de Kerk en het menschelijk geslacht ontsloten heeft. Bestrijders en felle tegenstanders heeft het Pausdom misschien nooit zooveel gehad als in onze dagen. Doch zou er wel ooit een Paus zijn geweest, die meer algemeen den eerbied, de bewondering van de geheele wereld, van vrienden en vijanden, van geleerden en ongeleerden, van aanzienlijken en geringen heeft afgedwongen dan Leo XIII? Dan, vanwaar die achting, die eerbied en bewondering?

Ruim vijftig jaren geleden schreef Louis Veuillot ergens deze treffende waarheid neder: "L' Eglise ne dit pas de choses nouvelles, mais elle dit des choses oubliées; un grand nombre de ceux, qui l'écoutent, l'écoutent pour la première fois et sont émerveillés comme des aveugles, qui tout à coup verraient le jour." De juistheid dezer opmerking is misschien nooit zoo helder uitgekomen als juist in onze dagen. Het zijn vergeten zaken, welke Leo XIII weder in het volle licht heeft geplaatst, vergeten waarheden, vergeten beginselen, vergeten leerstellingen. Hij heeft het Katholicisme doen kennen aan de negentiende eeuw en de wereld stond verbaasd over zooveel schoonheid en levenskracht. Zij was verwonderd als de blinde, die plotseling het daglicht aanschouwt. Men had de Kerk beschuldigd van onkunde en bekrompen onverdraagzaamheid. Men had haar afgebeeld als een versleten en verouderde instelling, niet passend in de sociale en politieke systemen onzer eeuw. Men had beweerd, dat de vindingen, de ontdekkingen van den nieuwen tijd haar te eenenmale sloten buiten het publieke leven en dat geen andere rol haar overbleef, dan die van te vervloeken en te verketteren.

Leo XIII is gekomen met zijne "choses oubliées." Hij heeft alle aantijgingen tegen de Kerk, wier zichtbaar Opperhoofd hij is, ontzenuwd, en hij heeft niet verketterd en vervloekt, maar gezegend. Verzoening ademde zijn woord, verzoening en hooge wijsheid. Hij bevorderde de wetenschap, hij legde de oorzaken bloot van de zedelijke en stoffelijke ellende in de maatschappij, hij gaf de middelen aan om tot verbetering te komen. Hij verdedigde de vrijheid en het recht, hij hield aan hoog- en laaggeplaatsten hun plicht voor oogen, hij stelde de juiste verhouding tusschen Kerk en Staat in het licht en nimmer kwam er een woord over zijne lippen, waardoor het recht van bestaan der hedendaagsche instellingen werd betwist of de vooruitgang verdacht gemaakt.

Men heeft Leo XIII geprezen als staatsman en diplomaat. Slechts als zoodanig, wordt soms beweerd, heeft hij aan de Kerk groote diensten kunnen bewijzen en haar invloed die dalende was, verhoogd. Maar men vergeet hierbij, dat al zijn staatsmans-genie den zwakken, weerloozen grijsaard in geenerlei opzicht zou hebben gebaat, wanneer hij niet als plaatsbekleeder van Jezus Christus, terzelfder tijd de schatbewaarder ware geweest van onveranderlijke beginselen, van die "choses oubliées", die altijd nieuw blijven en passen voor elk tijdsgewricht. Leo XIII is de glorierijke Paus, door God op providentieele wijze in deze dagen aan het hoofd der Kerk geplaatst, om de waarheid te doen kennen en te doen huldigen in onze moderne instellingen. Hij is als een andere Mozes, een groot leidsman, die niet één enkel volk, doch tal van natiën en stammen, ja gansch de menschheid voorgaat naar het beloofde land. Als een lichtende wolk straalt zijn genie, maar hij regeert niet minder door zijn hart dan door zijn geest. Zich zijne grootsche taak bewust, breidt Leo XIII zijne armen uit tot allen, ook tot hen die zijn afgedwaald, met een liefde en teederheid, welke voor altoos de op de Kerk geworpen smet van onverdraagzaamheid uitwisschen en welke vooral uitschitteren in zijne heerlijke encyclieken, die men bijna niet zonder aandoening lezen kan. Daarin vooral wijst de Paus op de ware beginselen en op de feiten, welke hunne waarheid in het licht stellen. Geen redding voor Staat en maatschappij tenzij door de Kerk, door het Pausdom, ziedaar de les, welke Leo XIII aan de wereld geeft en die elken dag krachtiger en duidelijker wordt herhaald. Voorwaar, van de hoogte van het Vaticaan schittert het Lumen in Cœlo, het licht aan den hemel, de vuurbaak, waarop de geheele wereld met achting, eerbied en bewondering het oog gevestigd houdt.

Hopen en bidden wij dan, dat het nog aan Leo XIII moge gegeven zijn, ondanks zijn hooge jaren, ten deele althans den triomf der Kerk te aanschouwen en van het ... ontluiken van het door hem uitgestrooide zaad getuige te zijn.

DE OPSTAND OP DE PHILIPPIJNEN

De volgende bijzonderheden worden ons medegedeeld door een inboorling der Philippijnen, een zekeren *Tung-Tao*, die aan den opstand daar heeft meegedaan en die van den tegenwoordigen oorlog een ijselijk somber tafereel ophangt, en thans naar Hong-Kong gevlucht is.

Niemand kan met juistheid becijferen, hoeveel gruwelen daar op de Philippijnen gepleegd worden. Om

FEUILLETON.

SU CANTICA.

—(:o:)—

Tabata bispoe di Anja Nobo. Un bientoe frioe tabata supla den cayanan di un ciudad chikitoe di Alemania, pero den cas di Federheim nan no tabata sinti nada di frioe di afor, pasobra aki nan tabata sinti un contentoe, un legria, manera nan no a sinti den hopi anja.

Anjanan a pasa, koe e cas no a weita — segun coestumber bieuw — un *Kerstboom* coe su luz amistoso, anjanan a pasa i den toer e anja e cas no a mira un familia tantoe contentoe, tantoe fortunar coe awor.

Tabata diez anja pasa, koe Frans Federheim, nan únicoe jioe a sali for di su cas paternal sin tende joramentoe di su majornan, pa purba gana su pam na otro banda di oceano. Jefe di un cas di comercio na Amérika a ofrecele un empleo, el a resolve lihe i ni lagrima di su mama stima, ni palabra di su papa, koe a munstrele peligronan, koe el por a cai aden, por a kitele for di su idea. Solamente den Mundoe Nobo le por a gana tantoe koe su majornan por biba den nan vejez sosega, el a sigura nan, i en berdad el a cumpli coe su palabra: fortuna tabata coe ne for di e ora, koe el a pone pia ariba tera di e República grandi.

Pero pa su papa i mama su baimentoe tabata un golpi pisar. Toer dos tabata bieuw caba i nan a sinti nan tantoe bandona, tantoe solitario, koe a parce nan, koe mas coe un cuarto di un sigloe a pasa caba. *Un* deseo sol nan dos tabatin — di mira nan jioe stima, mas koe ta na nan último ora. Muchoe bez nan a ricibi carta di djele, di bez en cuando coe un suma grandi aden, pero nunca el a scirbi, koe le bolbe toch esai tabata nan únicoe deseo. Coe cada carta, koe nan a ricibi, nan a spera di haja e nobo leger, pero semper envano. Asina nan a bira bieuw, nan cabei a bira blancoe i — tempoe ta cura, mas koe ta poco poco, toer heridanan — nan a conforma nan coe e cordamentoe, di sera nan wowo pa semper, sin mira nan jioe trobe aki na mundoe,

Den nan soledad nan tabatin toch un consuelo, un amigoe, koe podeser tabata sufri mas tantoe coe nan ainda, mas koe el no a munstra esai, pero tristeza a haci nan conoce i aprecia otro.

Den e mes ciudad chikitoe tabata biba un kolonel pensiona, jama Brünner, un homber di un setenta anja. Militair coe henter su alma, henter su coerazon, e tabata un homber respetable, un homber di honor toer afor, i su idea tocante husticia i obligacion di hende tabata honrado. Su únicoe jioe no kier a sigi un dia e ideanan, el a mandele bai pasobra el a lamanta contra gobierno, koe su papa a sirbi durante su bida i ora su jioe a busca cerca djele lugar pa sconde, pasobra el mester a hui bai, su papa a maldicionele i no kier a tende nunca nada mas di djele.

Desde e dia el a troca toer den su hacer, pasobra su esposa a muri for di muchoe anja caba, i pasobra e no tabatin otro familia, e tabata sol na mundoe. Como manera ora gera a caba, un sosiegoe di graf ta sigi toer bringamentoe i toer boroto di milesnan, asina el a drenta awor un tempoe di sosiegoe di morto, nos por bisa, despues di a sirbi su rey i su patria tantoe anja. Toer cos tabata nada pa el, el a perde fé i confianza den hende.

Entretanto Estadonan di Nord di Amérika a declara gera na Estadonan di Zuid i ansia di Federheim i su esposa a bira mas grandi.

Pero promer carta, koe nan a ricibi, a kita e ansia, Frans no tabata den ningun peligro. E mes carta a conta nan, koe Arnold Brünner, jioe di e kolonel, a bai Amérika tambe, i koe el a tuma parti pa nan, koe a lamanta, mescos coe den su mes patria. Pasobra hende no a tende nada mas di Arnold Brünner, desde e dia, koe el a bai, Federheim a bai un bez cerca e kolonel pa contele, kiko su jioe a scirbi di Arnold. Ma Federheim a spanta, ora el a tende respondi di e kolonel. "Sera boca! Mi no tin jioe mas, un hende, koe ta lamanta contra su rey no por ta mi jioe. Un dia, ora e ta bieuw, manera nos, anto le sinti ansia henter dia, pasobra cordamentoe di loké el a haci lo no kita for di djele, no e malbado koe a bringa coe su roemannan, koe a lamanta contra su rey, koe kier a entrega su patria na manoe di nos enemigoenan, no ta mi jioe!"

Pero mas koe e promer palabra, koe Federheim a papia coe e kolonel no tabata muchoe agradable, toch e promer conversacion a haci coe desde e dia nan a weita otro i papia koe otro mas coe promer. Sin sabi mes e kolonel a busca compania di Federheim, i porfin el a bini bisita Federheim i su esposa toer anoche, pero toer dos a percura, koe nunca nomber di Arnold Brünner a sali for di nan boca, pasobra un dia nan a papia di djele, pero e kolonel a lamanta unbez anto i rabiar el a bai su cas.

Un circunstancia a haci un dia, coe e kolonel mes a cuminza papia di djele.

Un anoche nan a bati porta i e muher mes a lamanta, a habri i a bolbe coe

die wreedheden van inboorlingen tegen Spanjaarden en omgekeerd te beseffen, moet men den bloeddorstigen aard der Mestiezen kennen, hun doodsverachting en onverschilligheid voor lichamelijk lijden, terwijl van de andere zijde de Spaansche soldaten tot de bitterste wraakneming aangespoord worden, omdat hun wapenmakers, officieren en soldaten, die in de handen der opstandelingen vallen, als beesten worden gemarteld en afgemaakt.

Wij halen hier een stukje aan uit het verhaal van *Tung-Tao*, dat begint met den aanval op een Spaansch klooster, waarvan een der bewoners de schuilplaats der opstandelingen heette verraden te hebben.

"Het klooster werd stormenderhand ingenomen: twee van al de priesters, die zich er in bevonden, gelukte het slechts om te ontsnappen, en wij [*Tung-Tao* was ook bij de aanvallers] maakten ons meester van de aanwezige rijst en wapenen. Ik persoonlijk nam geen deel aan de executie der gevangen priesters, maar ik regelde en commandeerde de voltrekking. Zij werden gehangen of verdronken, een dood zoo zacht als maar mogelijk is. Alleen de prior werd in stukken gehouwen.

"Wij versterkten ons in het klooster en wachtten ferm de Spaansche soldaten af. Het was een strijd zonder genade; kwartier werd er niet gegeven. Spanjaarden worgen hun gevangenen, wij kruisigen hen, die wij buitmaken: zij verscheuren ons, wij verbranden hen levend."

Dit is een staaltje hoe de krijg als krijg gevoerd wordt, verder beschrijft *Tung-Tao* iets uit zijn gevangenschap.

"Men kwam in de gevangenis door een smalle deur, dubbel met ijzer beslagen. In het bovengewelf was een luchtgat met ijzeren bouten overdekt, waardoor men in den kerker zien kon. In die beperkte ruimte werden de gevangenen een voor een binnengedrongen; de frissche lucht ontbrak; zij stikten en kropen naar de reten der deur om te ademen, daar lagen zij op elkander in massa. De Spanjaarden konden door de deur geen gevangenen meer naar binnen duwen, zoo vol was het. Toen zij dit zagen, namen zij de bouten van het luchtgat en wierpen de gevangenen er van boven af doorheen op de anderen, die als schapen, gedrongen stonden. Zoo kwamen er nog twaalf naar binnen. Zij die bij de deur stonden, genoten nog iets van de lucht, de anderen verloefden in eene verpestende atmosfeer. In het midden van dien troep, zegt de verhaler, herkende ik de hooge gestalte van *Han-Kai*, een der hoofden van de opstandelingen van Batangas, die bekend stond wegens zijne stoutmoedigheid en roekeloosheid.

Om 4 uur 's middags ging de deur onzer gevangenis opnieuw open en men kwam den broeder van *Han-Kai* tusschen ons weghalen om hem te vonnissen. Een uur later wierp men hem weer naar binnen door het luchtgat. Hij was half dood geslagen, omdat hij onze geheimen niet had willen verraden.

Toen *Han-Kai* zijn broeder herkende, uitte hij een kreet van woede; hij wees ons met den vinger op het luchtgat en gaf ons een teeken hem te helpen daarbij te komen. Op onze schouders geklommen, greep hij de bouten en hield zich daaraan vast. Een Spaansch luitenant stond daar op wacht en lukte zich om hem de ijzers te doen loslaten, maar *Han-Kai* greep hem met de eene hand om den hals, duwde zijn gezicht op de ijzers en worgde hem vóór de Spaansche wacht kon toesnellen.

Den volgenden morgen, toen de gevangenen werden gehaald, om dood geschoten te worden, waren er niet minder dan 54 aan hun wonden of door gebrek aan versche lucht overleden."

Bij de fusillade hield *Tung-Tao* zich dood, werd met de overige veroordeelden in een kuil geworpen en wist 's nachts te ontkomen. Later bereikte hij een schip, dat hem in Hong-Kong afzette.

Hoewel het verhaal van den Mesties zeker niet van eenzijdigheid is vrij te pleiten, werpt het een droevig licht op den ongelukkigen toestand der Philippijnsche eilanden.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Rosalina Rojer, Victor Rosania, Mayo Bebe, M. & J. Cardoze, Herman C. Henriquez, B. D. Jesurun, H. Da Costa Gomez, Henry D. Henriquez, Delvalle & Correa, A. Ernst, Franco Gonzalez Quintana, Leocadia Moreno, Rosario de Pionebino, Sophia Kamphuis, Hortensia S. de Ponce, Conde Joub de Wacawa, Manuel Perez.

De HoogEdel Gestrenge Heer Mr. C. A. H. Barge, Gouverneur der kolonie, vertrok Maandag ll. omstreeks vijf uur in den namiddag met eenige genoodigden naar de plantage Siberië, om vandaar uit een inspectie-reis te doen in de benedendistricten en in het begin der volgende week in de stad terug te keeren.

Het gerucht echter, dat na afloop der reis in de benedendistricten ZHEG. zich onverwijld met Hr. Ms. Alkmaar naar de Bovenwindsche eilanden zou begeven, is, zijn wij wel ingelicht, zonder eenigen grond.

* *
*

Mr. John B. Gorsira, de nieuwbenoemde advocaat-generaal bij het Hof van Justitie alhier werd jl. Dinsdag in een buitengewone, plechtige zitting van dat Hof als zoodanig geïnstalleerd.

Donderdag daaropvolgende had in eene openbare zitting de installatie van den Weled. Gestr. Heer Gorsira in dezelfde hoedanigheid plaats bij het Kantongerecht alhier.

* *
*

Laatstleden Maandag was het dertig jaar geleden, dat het hier gevestigde handelshuis Leon V. Leyba en Co. werd opgericht.

Wat achting de firma Leyba zich in die dertig jaren verworven heeft, bewees wel het bezoek van den Hoogedel Gestrengen Heer Gouverneur der Kolonie, die persoonlijk de firmanten kwam gelukwenschen, niet minder de tegenwoordigheid van vele autoriteiten en hoofdambtenaren, alsmede van de Curaçaosche agenten der verschillende stoomvaartlijnen en van vele particulieren, die allen hunne gelukwenschen aan de feestvierende firma kwamen aanbieden.

Ook de haven deelde in de feestvreugde, wijl alle daarin liggende schepen hunne vlaggen geheschen hadden; vooral de *Prins Frederik Hendrik* van de K. W. I. M. en het Noorweegsche schip *Vidfarne*, als om in den Weled. Heer Leyba den consul van Zweden en Noorwegen te eeren, muntten boven alle andere schepen uit door hun vlaggentooi.

Naar aanleiding van dit feest mogen ook wij niet nalaten de firma Leon V. Leyba en Co. van harte te feliciteeren, haar een langdurig bestaan toewenschende, te meer nu in de nieuwe vennooten, de Heeren A. J. Leyba en I. Leyba, jonge krachten een steeds toenemenden bloei waarborgen.

* *
*

Gisteren in den namiddag bracht de telegraaf eene heuglijke tijding aan de algemeen geachte familie H. Evertsz. Zij ontving bericht, dat de Weled. Zeergel. Heer Dr. J. Ph. Evertsz, de zoon des huizes, met goed gevolg het arts-examen aan de universiteit van Leiden had afgelegd.

Wij feliciteeren de familie Evertz van harte met dit gelukkig succes van hun zoon.

Met niet minder genoegen vernemen wij ook, dat het H. M. de Koningin-Regentes van Spanje behaagd heeft te benoemen tot Ridder in de Orde van Carlos III de España, den Weled. Heer H. J. C. Henriquez, Ambtenaar alhier, dien wij ten zeerste gelukwenschen met deze onderscheiding.

* *
*

Wij zijn gelukkig onzen lezers te kunnen mededeelen, dat de Zeer Eerw. Heer G. van Rijn, pastoor der Sint-Bernardusparochie te Bonaire, die tot herstel van gezondheid op ons eiland vertoeft, reeds in zoverre hersteld is, dat ZEW. morgen zijne kamer zal kunnen verlaten. Zoo de beterschap aanhoudt, zal ZEW. spoedig zijn heilge bediening hervatten.

* *
*

In de laatste veertien dagen hadden op ons eiland twee diefstallen plaats: de eerste geschiedde aan boord van de Maracaibo, waar bij afwezigheid van den kapitein een kast werd opengebroken en vijfhonderd gulden aan goud werden ontvreemd. Het is de politie nog niet gelukt den dader in handen te krijgen.

De andere diefstal, een kwart dubloen, had plaats in een winkel aan de Breede Straat, Willemstad. Om niet op heeterdaad betrapt te worden, slikte de dief, een sjouwerman, het goudstuk in; bij dit bedrijf werd hij echter overvallen en door de politie in verzekerde bewaring genomen.

* *
*

Een particulier schrijven uit Aruba meldt ons, dat men bij de Aruba-Phosphaat Maatschappij en bij de Aruba Island Mining Company met nieuwen moed het werk schijnt te zullen voortzetten. Voor ieder der beide Maatschappijen bracht de Maria Luisa verleden week een nieuwe machine aan; een werd te Boca San Nicolas ontscheept, de andere in de haven om vandaar naar Bushiribana vervoerd te worden.

NEDERLAND.

— Bij het algemeen debat over de Staatsbegrooting in de Eerste Kamer wees de heer Van den Biesen op den slechten maatschappelijken en zedelijken toestand, tengevolge van economische fouten, zwaren belastingdruk en bovenal verdrijving van godsdienst uit school en maatschappij. Bleef het liberalisme regeeren, dan zou eene socialistische omwenteling niet uitblijven, maar spreker verwacht dat bij den kiesstrijd geloof tegen ongeloof zal strijden en het geloof zal zegevieren.

— In het verslag, uitgebracht door de afdeeling in de Eerste Kamer, waarheen de Staatsbegrooting verwezen was, werd onder het hoofdstuk Koloniën medegedeeld, dat sommigen de handhaving der landmacht in West-Indië beschouwden als doelloos en zonder nut, wijl die landmacht van geenerlei beteekenis is voor de verdediging. Daarom vertrouwde men, dat er ook geen verandering in de stationneering der oorlogsschepen gebracht zou gebracht worden, zoolang de Minister zijn besluit niet had bekend gemaakt omtrent eventueele organisatie der West-Indische landmacht. De Minister verzekerde daarop te zullen handelen in overleg met den Minister van Marine.

— Naar aanleiding van het bericht

---

un carta na manoe, koe el a duna unbez na Federheim.

E carta a bini for di America, for di Baltimore, e tabata di Frans. Contormente Federheim a tira un bista den carta, el a grita di legria. Frans lo bolbe! Legria di e dos bieuw tabata grandisimo. Ataki Dios a scucha nan oracion. Awor nan a lubida toer tristeza.

Den nan legria nan no a corda ariba presencia di e kolonel. Es aki tabata sinta ketoe su move den su stoel, coe un cara serio weitando abao na suelo, mientras lágrima tabata sali for di su wowo. Coe compasion Federheim a mirele un poco i anto e tabata risca bisa: "Si, mi ta comprende; bo ta haja awor coolamentoe tristoe, pero no desespera, confia riba Dios i larga nos legria pa es koe nos a ricibi di diele."

"No ta mucho, si nos mester ta legra sel pa es koe nos a haja cabá," e kolonel a responde tristoe.

Mas tristoe sie nunca e colonel a bai es anoche su cas. Aja el a cai den un stoel i henter su bida a pasa den su spiritu. El a mira su mes cómo mucha den cas di su majornan i despues den school pa sinja pa officier. Coe ki orgullo el a muestra su papa su epaulet! Anto gera a bini, a parcele, koe te awor el ta tende tiroe di cañon. El a bringa como un heroe i un cruz tabata su pagamentoe. Anto el a corda dia koe el tabata hinca rodia dilanti di altar coe su esposa, ariba e anjanan fortunar, koe el a pasa coe ne, ariba nacementoe di nan jioe Arnold. Cuantoe bon hende el a conoce, cuantoe amistad! Awor toer a morti, su esposa, su amigoenan! Toer a haci e biage caba na e tera leeuw for di cual ningun hende no ta bini nunca mas.

Porfin di mas grandi desgracia a cai ariba diele: su jioe tabata morto pa e. Oranan el a sinta corda asina te ora frioe a haciele lamanta, pero a dura largoe, promer koe un bon sonjo a haciele lubida, kiko el a perde.

Frans Federheim a scirbi, koe 31 di December le ta na Bremen i le bai unbe for di aja pa jega cas mes dia aínda. Federheim ta sinta warda awor. Ta diez ora caba i Frans no por bini promer koe mitar di diez dos ora. E kolonel, koe tabata aja tambe tabata sinta leza courant, sin tende, kiko Federheim i su esposa tabata papia.

"Bon, awor mi ta kere," su esposa dici, "koe toer cos ta cla," i el a cende último bela di un kerstboom.

"Awor Frans por bini. Mi no a corda, koe lo nos tin un bispoe. Anja Nobo tantoe fortunar. Tantoe bez koe mi a tende klok grandi bati, mi a korda, koe le bati tambe pa nos un dia, sin nos a mira Frans."

"Ai larga e cordamentoe tristoe. Frans ta bini awoa. El no mester haja nos tristoe, mehor bo ta perchera pa benja Un bez el a sali i e kolonel tambe a bai pa algun momentoe. Ora Federheim tabata sol den camber el a weita trobe toer cos. „Mama no a lubida nada, pero mi tin un cos ainda, koe el no si, lo mi pone aki bao di *kerstoom*. Frans lo ta contentoe di hajele." I for di su sacoe el a coha un vel di papel di musica i ta leza su titulo: „*Su Cantica*." Si, en berdad, su cantica, hopi tempoe seno di e cantica a sona den su cabez i nunca el a cumpli coe pidimentoe di Frans, di scirbi e melodia ariba papel. Ah! Dia Frans a nace, i ora koe dokter a bisa Federheim koe su esposa lo moeri, el a bai falta poco sin sabi mes, cerca su orgel, el a toca, toca un oracion; e tono tabata sona manera nan kier a tuma despedida di su esposa muriendo, pero ora docter a bisa koe mama i jioe tabata salba, tono di su instrumento ta sona manera tabata un oracion di gradicimentoe! I, awor el a scirbiele.

Ora su esposa a bolbe drenta, e tabatia e papel na manoe ainda, i e dici „Su Cantica! Awe, koe Frans ta bolbe, koe nos ta hsiele pa di dos bez, mi a tuma animo i mi a scirbiele. Esai lo haci Frans bon, pasobra semper el a gusta e cantica masjar.

Ata klok ta bati diez un oor! Federheim a lamanta i ta bai sinta toca i tantoe bonita koe su esposa i e kolonel tabata sinta scucha sin hala rosoenga.

Mientra nan ta sinta asina porta ta habri i „Papa, Mama! Frans!" grito di legria a sali for di nan boca. Frans a tende „Su Cantica." E kolonel a keda sinta serio, i Frans mester conta com el a pasa toer e anjanan. Porfin Frans tabata pidi su papa di toca di nobo su cantica, pero mientra el a cumpli coe pidimentoe di su jioe, e kolonel a puntra Frans ketoe: „I bo no sabi nada......di......enfin bo ta comprende mi."

Frans, koe a comprendele, a keda serio, sin mira kolonel den su cara. „E no a....moeri, no?" Frans no a responde, pero el a baha su kabez. E jioe di kolonel a muri den gera.

E kolonel no a papia nada mas. Bleek na morto, mientra henter su curpa a tembla el a cai den su stoel.

I mas duroe, mas leger „Su Cantica" tabata sona den e camber. Aja klok a bati diez dos ora. Anja Nobo a cuminsa. Nan ta felicita otro i Federheim kier duna e kolonel manoe pero bleek, sin move el a keda sinta. Huntoe koe e anja koe a pasa den eternidad el a bai. Nobo di..... su jioe a matele.

——(0)——

dat dr. A. Kuyper uit Amerika de uitnoodiging ontvangen had om te Princetown de *Stove-lectures* te komen houden, heeft het *Handelsblad* den heer Kuyper eenige inlichtingen omtrent zijn plannen de *Stove-lectures* gevraagd.

Dr. Kuyper heeft, naar hij mededeelde, deze uitnoodiging aangenomen. De hoogeschool te Princetown in Noord-Amerika (Virginië) bezit een fonds, waaruit jaarlijks de middelen geput worden een spreker te laten optreden. Vooral redenaars uit Europa schijnt men daar gaarne te hooren. Dr. Kuyper heeft te gereeder deze uitnoodiging aangenomen, omdat hij toch reeds het plan had opgevat, een bezoek aan Amerika te brengen.

Over de te behandelen onderwerpen kon de hoogleeraar zich nog weinig uitlaten. Doch niet geheel onwaarschijnlijk is het dat deze betrekking zullen hebben op den invloed der Calvinistische beweging in verband met de opkomst van Amerika. Campbell leidde den bloei van Amerika en Engeland reeds voor een groot deel af uit Hollandsche invloeden.

Zooals bekend is, werd dr. Kuyper door de hoogeschool te Princetown bij de viering van haar anderhalf eeuwfeest tot doctor in de rechten benoemd.

Wanneer de hoogleeraar vertrekt, is nog onzeker, doch de datum hiervan staat in verband met de colleges. Dr. A. Kuyper zal in ieder geval echter eerst het volgend jaar vertrekken.

BUITENLAND.

Rome. — Tot commissaris-generaal van het H. Officie is benoemd pater Thomas Granello van de orde der Dominicanen, en tot consultor der Congregatie van Bisschoppen en Regulieren pater Thomas Esser van dezelfde orde.

— Mgr. Keane, de gewezen rector der Universiteit te Washington, is benoemd tot consultor der Propaganda.

— Kardinaal Rampolla is hersteld van zijn lichte ongesteldheid en heeft zijn audiënties weer hervat. Men denkt dat hij een lichten aanval van influenza heeft gehad, die thans te Rome heerscht.

— Volgens de *Gerarchia Cattolica* van 1897 zijn onder het Pausschap van Leo XIII opgericht: 2 patriarchaten, 13 aartsbisdommen, 16 bisdommen in aartsbisdommen veranderd, 90 nieuwe bisdommen opgericht, 2 abdijen buiten bisschoppelijke jurisdictie, 2 apostolische delegaties, 46 apostolische vicariaten enz. Onder het pontificaat van Leo XIII zijn 107 kardinalen gestorven.

Vijf leven er nog, die door Pius IX zijn gecreëerd.

Italie. — Toen dezer dagen generaal Baldissera, de gouverneur en opperbevelhebber van de afrikaansch-italiaansche kolonie Erythrea, naar Rome kwam, verheugde zich de *Opinione* over dat feit: niet om het pleizier van den man te kunnen zien, maar omdat hij blijkbaar daarginds, in Erythrea, goed gemist kon worden, daar hij anders niet gekomen zou zijn. En toch.... had de *Opinione* het mis; want pas heeft de generaal zijn hielen, of, wil men liever, het anker gelicht, of daar verschijnt de vijand op de grens der kolonie, zoodat geheel Italië de schrik om het hart slaat!

De Derwisjen zijn, onder de muren van Kassala langs de zorgelooze Italianen heen, plotseling voor Agordat verschenen en dreigen de gemeenschap tusschen Kassala en Keren af te snijden. Hun reeds op zich-zelve vrij sterke macht, die op den weg Elit-Bitama voortrok, schijnt nog slechts de voorhoede van een groot leger, dat van Kedarf in aantocht moet zijn en zich vermoedelijk tusschen Agordat en Keren wil concentreeren. Agordat is, naar het heet, in goeden staat van verdediging en rijk voorzien van levensmiddelen, terwijl de inlandsche troepen aldaar onder de bevelen staan van italiaansche officieren, en een afdeeling ordonnancen of verkenners is uitgezonden om den naderenden vijand te bespieden, die op twee uur afstands van Agordat heeft halt gehouden, in afwachting waarschijnlijk dat de hoofdmacht zich bij Bischa (120 K. M. van Kassala en 50 K. M. van Agordat) samentrekt.

Uit Massowah, waar de jobstijding plotseling een geweldige bedrijvigheid heeft veroorzaakt, is reeds 5000 man ter versterking naar Agordat gezonden, en generaal Vigano heeft eenige compagnieën inlandsche militie in het gebied van Sarae onder de wapenen geroepen. De geheele kolonie beschikt over niet meer dan 12,000 man; maar deze macht kan dan ook schier in haar geheel tegen de Derwisjen gebruikt worden, daar met Abyssinië althans gelukkig vrede is gesloten, en dus de abyssinische grens niet angstvallig bewaakt behoeft te worden. Toch is men niet zonder ongerustheid; vooral ook omdat de opperbevelhebber afwezig is.

Niemand had verwacht dat Abdoellah, de opvolger van den Mahdi, die al zijn aandacht in de richting van Dongola en Berber noodig heeft om zich tegen een hervatting der engelsch-egyptische expeditie schrap te zetten, nog tijd zou vinden om zijn onderbevelhebbers onverhoeds tegen Erythrea te laten opereeren. Verleden jaar, na de groote catastrophe van Adowah, scheen zulk een overrompeling alleszins te vreezen; maar het plotseling bekend worden van Engelands besluit tot herovering van Soedan voor Egypte wendde dat gevaar gelukkig af. Ook thans zou Italië zeker wenschen dat sir Horace Kitchener nu maar aanstonds van Dongola optrok naar Berber of Khartoem, ten einde de Derwisjen weder naar den Nijl te lokken. In ieder geval is op het oogenblik voor Italië de toestand weder zeer ernstig.

Frankrijk. — Den 10den Januari heeft de Fransche Kamer, na het Kerstreces, haar zitting heropend met een toespraak van den als voorzitter herkozen heer Brisson, doch... zonder de vroeger gebruikelijke maar later afgeschafte openbare godsdienst-oefening. Den volgenden dag echter werd, evenals vorige jaren, door den kardinaal-aartsbisschop Richard in de basiliek van het H. Hart op den Montmartre, in tegenwoordigheid van een zeer talrijke priesterschaar en duizenden geloovigen, een plechtige Hoogmis opgedragen, welke door tal van katholieke senatoren en afgevaardigden werd bijgewoond. Het gold trouwens ditmaal niet enkel het afroepen van Gods zegen over de parlementaire werkzaamheden maar tevens een plechtige hernieuwing van den vóór vijf-en-twintig jaar afgelegden eed van toewijding aan het H. Hart, of den *Vœu national*, waarmede de stichting dezer basiliek samenging. Z. Emin. Mgr. Richard, na op den predikstoel dit alles in herinnering gebracht en toegelicht te hebben, las het toewijdings-formulier van die dagen voor, dat door de circa 5000 personen met luider stemme werd nagesproken.

Des namiddags om twee uur was opnieuw de ruime basiliek met evenveel duizenden gevuld, ditmaal enkel mannen in de onderscheiden corporaties en vereenigingen rondom hun respectieve banieren geschaard. Na de plechtige Vespers met predicatie en processie, werd ook nu op gelijke wijze als des morgens de eed van toewijding hernieuwd, eerst door den kardinaal-aartsbisschop-zelven, dan door de aanwezige bisschoppen, vicarissen-generaal, kanunniken en reguliere en seculiere geestelijken, vervolgens door het comité van den *Vœu national* en eindelijk door de duizenden geloovigen.

— Zooals gemakkelijk te voorzien was, heeft men in de Fransche Kamer al meer dan genoeg van den nagemaakten Muzelman Grenier van Pontarlier en zint men reeds op middelen om zijn dwaze aanstellerij te beletten, ten einde de Kamer niet zelve belachelijk te maken. Donderdag was hij niet enkel bij het binnenkomen, maar ook tijdens de zitting herhaaldelijk bezig met gebeden en kniebuigingen, en na afloop der Kamerzitting hield hij zelfs een toespraak tot de menigte om haar te vermanen, Allah steeds voor oogen te houden.

Duitschland. — Een onverwacht bezoek van den oostenrijksch-hongaarschen rijksminister van Buitenlandsche Zaken, graaf Goluchowski, te Berlijn geeft der duitsche pers aanleiding tot allerlei gissingen. Sommigen meenen dat de in Duitschland heerschende ongerustheid over Moerawjef's benoeming tot russisch minister van Buitenlandsche Zaken de aanleiding is; anderen, erkennend dat het reisplan reeds vaststond vóórdat Moerawjef's benoeming bekend was, zoeken de aanleiding in keizer Wilhelms verlangen om Goluchowski, dien hij slechts tweemaal voor korten tijd ontmoet had, wat nader te leeren kennen: maar dan diende er toch iets extra's te bespreken te zijn. En nu ligt het voor de hand dat Goluchowski, die onlangs tweemaal een conferentie had met Nelidof, bij diens heen-en terugreis tusschen Constantinopel en St. Petersburg, ook met keizer Wilhelm en prins Hohenlohe even een vertrouwelijk woordje over de Oostenrijksche Quaestie komt wisselen, in verband met het hem door Nelidof meêgedeelde.

— Prins Albrecht van Waldeck en Pyrmont, een achterneef van H. M. Emma, Koningin-Regentes der Nederlanden, sedert jaren te Kleef woonachtig, is in het hospitaal aldaar, na een langdurig lijden, in den ouderdom van 55 jaren overleden. Het lijk van den hoogen overledene werd in tegenwoordigheid van de familieleden en van vertegenwoordigers der regeerende vorstenhuizen in het familiegraf aldaar bijgezet. De begrafenisstoet was nog niet van het kerkhof teruggekeerd, toen zich de mare verspreidde: Het prinselijk paleis staat in brand! Dadelijk snelde men van alle zijden naar de plaats des onheils. Uit alle vensters van het paleis van boven tot onder sloegen de vlammen in lichtelaaie naar buiten. Trots de spoedige hulp viel aan redding van het gebouw en het grootste gedeelte van zijn kostbaren inhoud aan meubilair etc. niet meer te denken. De spoedig aangerukte militairen, spanden hun uiterste krachten in, maar moesten aldra voor den toenemenden gloed terugwijken. Slechts de aanhoorige gebouwen bleven gespaard. Van de villa bleven alleen de naakte wanden over. Waarschijnlijk is de brand ontstaan doordat na het uitdragen van het lijk de vlam eener kaars of van het gas te dicht bij de rouwdecoratie is gekomen en de weinige personen, die tijdens de begrafenis waren achtergebleven, het ongeluk te laat bemerkten en dus niet meer in staat waren den brand in zijn ontstaan te smoren, die in de rijk gedrapeerde kamers ruim voedsel vond om zich uit te breiden. Eene dienstbode, die in angst uit het venster eener boven-étage sprong, is zwaar verminkt in het hospitaal opgenomen.

Engeland. — Naar mate het tijdstip van koningin Victoria's 60-jarig regeerings-jubilee [20 Juni] nadert, worden in Engeland allerlei denkbeelden opgeworpen omtrent de meest geschikte wijze van nationaal huldeblijk en feestviering. Van verschillende zijden heeft men zich rechtstreeks tot den Prins van Wallis gewend om raad. Deze heeft nu in het openbaar geantwoord dat H. M. blijft bij haar besluit tot volkomen vrijlating van ieders gevoelen, daar elke plaatselijke zoowel als algemeene uiting van belangstelling des volks haar aangenaam zal zijn. De Prins vertrouwt echter dat bij het doen eener keuze bijzonder zal gelet worden op werken van liefdadigheid ten behoeve van Hr. M.'s arme onderdanen.

— Het vreeselijk lot der engelsche expeditie naar het koninkrijk Benin, op de kust van Guinea ter westkust van Afrika, welke—evenals onlangs de italiaansche expeditie op de oostkust van Somali—schier geheel werd in de pan gehakt, heeft natuurlijk in Engeland een zeer pijnlijken indruk gemaakt. *Times* en *Westminster Gazette* zijn van oordeel, dat de leiders der expeditie onvergeeflijk roekeloos zijn geweest met aldus geheel ongewapend zich te wagen in het land van een koning, die wegens het brengen van menschenoffers aan zijn goden te kwader faam bekend staat en die vooraf gedreigd had, elken blanke te zullen dooden, die zich op zijn gebied zou durven vertoonen. Thans zal Engeland genoodzaakt zijn, den moord door een nieuwe en ditmaal wel degelijk gewapende expeditie te wreken.

Nadere berichten omtrent het vermoorden der op 1 Januari van Gwato via Sapele naar Benin getrokken expeditie melden dat zij, behalve den consul en 8 officieren, 250 inlandsche dragers telde, van welke laatsten alleen 7 man aan het bloedbad ontkomen zijn.

De britsche Regeering heeft het *plan de campagne* voor de tuchtiging van den koning van Benin nog vóór het vertrek van den consul-generaal van het Niger Protectoraat vastgesteld. De expeditie, 500 man sterk, zal op circa 20 mijlen afstands van de stad Benin landen en omtreeks het midden van Februari de operatiën aanvangen. Daar men zich hier onder bijna loodrechte zonnestralen en in een zeer ongezonde kuststreek bevindt, moet te meer met den tijd gewoekerd worden om door snel handelen zware verliezen te vermijden.

Van de vreedzame expeditie, die omstreeks den 6n Januari werd in de pan gehakt, zijn nog twee overlevende blanken terechtgekomen, een officier en een ambtenaar, nl. kapitein Boisragon en de regeeringscommissaris Locke, die, hoewel gewond, hadden weten te ontsnappen en gedurende zes dagen in een woud hadden rondgedwaald. Zij verzekeren echter dat er, buiten hen, niemand van de blanken is ontsnapt.

Amerika. — Het Anglo-Amerikaansche Arbitrage-Tractaat, hoe gunstig ook door de publieke opinie, in Amerika zoowel als in Engeland, opgenomen, vindt in den alles dwarsboomenden Senaat te Washington nog zóó veel tegenstand dat, zoo niet verwerping, allicht eenige wijziging van het Verdrag wordt waarschijnlijk geacht. Volgens den new-yorkschen correspondent van den *Times* bestrijden de senatoren het Tractaat alleen uit nijd tegen Cleveland en Olney, anderen als Bryanisten, anderen weer, omdat de koning van Zweden engelschgezind heet. In elk geval moet men een langdurig debat verwachten. Volgens een voorloopige berekening zijn er in den Senaat 42 stemmen van vóór-en 18 van tegenstanders van het Verdrag, terwijl er 29 wijziging verlangen. Eigenaardig, dat de voormalige amerikaansche gezant te Londen Phelps, tegenwoordig hoogleeraar in het volkenrecht aan de Yale-universiteit te Newhaven, het verdrag doelloos noemt. Het publiceeren van het verdrag, tegelijk te Londen en te Boston, wordt Olney als voorbarig verweten.

Men zegt dat de te Washington geaccrediteerde rusische gezant Von Kotzebue aan den staatssecretaris Olney om opheldering gevraagd heeft: hij wenschte nl. te weten, of dit Arbitrage-Verdrag bij geval tevens een vriendschapsverbond tusschen Engeland en Amerika beteekent, waarop door Olney zou geantwoord zijn, dat Engeland alleen bij toepassing van het Monroe-stelsel als bondgenoot zou optreden. (?!)

Een der new-yorksche bladen, verschillende europeesche staatslieden om een oordeelvelling betreffende het Tractaat gevraagd hebbende, heeft o. a. telegraphische antwoorden bekomen van Gladstone, Crispi en Visconti-Venosta. Eerstgenoemde zegt dat weliswaar niet alle geschillen tusschen natiën uit de wereld zijn te helpen, maar dat zulke tractaten toch getuigen van een gezonden christelijken zin en van een werkelijken vooruitgang op den goeden weg. Crispi prijst eveneens het beginsel en hoopt dat nog vóór het einde dezer eeuw verscheidene tractaten in gelijken zin door andere Mogendheden zullen gesloten worden, met name b. v. door Italië met Zwitserland, Engeland en Oostenrijk. Ook Visconti-Venosta verklaart, dat ieder italiaansch minister van Bui-

tenlandsche Zaken (en dus ook hijzelf) trotsch [illegible] mogen zijn, zulk een tractaat tot stand te hebben gebracht.

[illegible]